

ОЧУДУВАЊА #1 и #2
(кратки раскази)

Изданието е финансиски
поддржано од Министерството за
култура на Република Македонија

БИБЛИОТЕКА – НАШЕ МААЛО

Главен уредник
Филип Димевски

Уредник на едицијата
Андреј Јованчевски

Наслов на оригиналот
ОЧУДУВАЊА #1 и #2 (кратки раскази)

Лектура
Ирена Ралева

Јазична редакција
Андреј Јованчевски

Компјутерска обработка
Бегемот

Ликовно уредување
Наталија Лукомска

© Сите права на изданието ги има – БЕГЕМОТ ДООЕЛ.
Забрането е копирање, умножување и објавување
на делови или на целото издание во печатени или
електронски медиуми без писмено одобрение од
издавачот.

ОЧУДУВАЊА #1 и #2
(кратки раскази)

Vegetomot

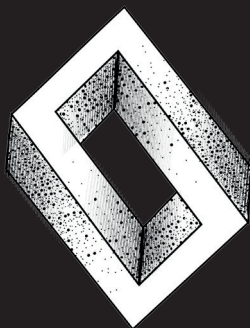
Скопје, 2018

СОДРЖИНА

ОЧУДУВАЊА #1	7
ПРЕДГОВОР	9
Виолета Бојковска	
КОРАНГАЛ	12
Ѓорѓи Крстевски	
НЕ МЕ ТЕРАЈ ДА СЕ ПОВТОРУВАМ	18
НЕВЕРОЈАТНА ПРИКАЗНА	23
НЕВИДЛИВИОТ САМОУБИЕЦ	24
Сања Михајловиќ-Костадиновска	
УШТЕ ЕДЕН АНГАЖИРАН РАСКАЗ, <i>ЈЕБИ ГА</i>	26
Тихо Диковски	
СВЕСТИТЕ ТЕСЕ!	30
Мануела Златкова	
ПСИХИЈАТАР	35
Зоран Василевски	
НЕМА ВРЕМЕ	36
Исток Улчар	
ПИСМО ДО РОДИТЕЛИТЕ	38
Филип Љ. Трајковски	
ОДЛУКА	44
Стефан Марковски	
НЕКОНВЕНЦИОНАЛНА ПРОМОЦИЈА НА КНИГА	45
Хактан Исмаил	
ЕБРУ	47
Тони Димитров	
ПИСМО	50
Грација Атанасовска	
ПАТУВАЊА	56
ОЧУДУВАЊА #2	63
ПРЕДГОВОР	65
Мира Смаќоска-Танеска	
НЕБА	66

MAN IN THE MOON	67
СЛЕПИЛО	68
КОМПЛИМЕНТИ	69
Сања Михајловиќ-Костадиновска	
БУЛКИ БЕЗ САКСИЈА	70
Филип Љ. Трајковски	
АТАРАКСИЈА ИЛИ СЦЕНА ОД БЛАЗИРА-	
НИОТБЛАЖЕНИОТ ЖИВОТ	73
Иван Лазаров	
ГЛАСОВИ	75
Живко Гроздановски	
НЕНАДЕЈНО	80
Виолета Бојковска	
СОНЦЕ	82
Ѓорѓи Крстевски	
НИКОЈ	87
Билјана Ѓонеска	
ПОВТОРЛИВАТА СМРТ НА	
ПРЕВРТЛИВАТА ЈАГУЛА	88
Калиа Димитрова	
ОТСУСТВО	93
Наташа Сарџоска	
МОКРА ДО ГОЛА КОЖА	97
Драгана Евтимова	
(ЗА)МИСЛЕНИ ГРАДОВИ	117
Мања Величковска	
АРИСТОТЕЛ, ЕБИВЕТЕР СИ ИЛИ ЗА	
ВИСТИНСКАТА ЕРОТИКА НА ЗБОРОВИТЕ	131
Стефан Марковски	
СЕПАК СМЕ СВЕТЛИНА	135
Златко Ѓелески	
ОТПУШОК	140

Очудувања #1

ПРЕДГОВОР

101 година откако Виктор Шкловски го вовеле поимот „очудување“ (*остранение*) во мислата за книжевноста, определувајќи го како скршнување од автоматизмот на рецепцијата на книжевниот текст преку постапка на создавање особено, необично видување на неговиот предмет. Наместо вообичаеното приближување на „значењето“ до сознанието на читателот, поетиката на очудувањето повикува предметот што уметникот го промислува да се претстави небаре првпат виден. Се работи за раскин со култот на авторската приземност заради освежување на уметничкиот текст. Определбата на поимот е дескриптивна и не ја заклучува постапката во фиксни рамки:

на располагање е неограничен спектар наративни зафати преку кои може да се постигне очудување.

Цело столетие од освестувањето (ословувањето) на раскажувачкото очудување, го свртуваме погледот кон она што денес на македонската книжевна сцена може да го понесе тој епитет. Распишувајќи го првиот конкурс „Очудувања“, сакавме да ги препознаеме и да им дадеме поддршка и публицитет на што поголем број квалитетни македонски писатели кои ѝ се опираат на зачмаеноста, но и да откриеме нови смели пера, на кои би им отвориле можности за учество во македонскиот и во меѓународниот книжевен свет. Единствениот зададен критериум беше да се поднесуваат кратки прозни текстови напишани на македонски јазик. Иако очекувавме да добиеме пред сè кратки раскази, предвидовме простор и за прозни изрази кои се пресекуваат со соседните, па и со туѓи дискурзивни регистри. Всушност, таквите експерименти ги согледуваме како дел од проектот на очудувањето.

Првиот обид за свртување на завртката е пред вас. На конкурсот пристигнаа 49 кратки прозни текстови од триесет и еден автор, кај кои беа оценети стилската оригиналност, креативноста на наративната стратегија и инвентивноста на односот кон темата. Во првата збирка вклучивме текстови од дванаесет автори. Некои од нив се веќе етаблирани очудувачки гласови на македонската млада книжевна сцена, а други го привлекуваат вниманието кон себе со свежината и необичноста на својата творечка постапка. Стерилното око на традиционалниот суд – кој при сета своја непроникливост и претенциозност бара исполнување на химерични и едноставно некнижевни задачи (дидактичност, миметичност, задоволување национални интереси...) – веројатно би ги отфрлил ваквите плодови на слободното писмо. Нам ни причинува огромно задоволство што можеме да дофатиме дел од нив!

Андреј Јованчевски

Виолета Бојковска
КОРАНГАЛ

Корангал е едно од оние места на кои старите луѓе доаѓаат за да умрат. Не е обогатено со некоја прекрасна, мистична аура на сигурност или верба. Едноставно, си постои во својата голема мрачна долина како комплекс од неколку речиси распаднати хотели, преполни со старци и тела во сите големини. Хотелите се слика и прилика на нивните станари и окупатори, троми и бесконечно непотребни. Можеби затоа сите, кога се решаваа на тој грозоморен чекор наречен смрт, доаѓаа овде. Не поради чудотворната нега што го олеснува патот кон тој друг свет, напротив, персоналот понекогаш беше полош од оние за кои требаше да се гри-

жи, туку поради осаменоста, распрснувањето на прекрасната илузија дека човештвото и светот се хумани, загрижени или барем солидарни. Секако, не беа сите станари лушпи од луѓе, некои беа вистински карактери, излезени од најхеројски приказни, полни со нежни емоции и фанфари, но кој да им верува кога никој вистински не е заинтересиран да ги слуша.

Кога стигнав во Корангал, за првпат во животот почувствував мир, оној тап, празен спокој што те тера да спиеш затоа што си очајно уморен. Овде, во оваа дупка што собира сè и сешто и секој, таа состојба на презирање што те помирува беше константна.

Мојата малечка, просечна приказна не беше ништо поразлична од онаа на сите околу мене, па престанав да ја раскажувам една седмица откако стигнав. Овде, хотелот има полиса во која не е дозволено да се земе смртоносна доза апчиња сè додека не помине првиот месец од договорот. Пред да дојдам, мислев дека тоа е така затоа што ти бараат да платиш само за еден месец – некаде во договорот стои дека престојот треба да ти заврши по го-

ренаведениот период, а сепак, не ми беше јасно зошто им е толку битно да не ти ги земат парите без причина. Можеби Законот за потрошувачи диктираше така, или некоја друга правна норма што не ти дозволува ниту да умреш во посакуваното време. Но, така е како што е, и тоа е единствено битно, сè дури ти даваат да умреш.

Нормално, без да се разбереме погрешно, не сите што доаѓаат во Корангал се неповратно болни, напротив, може да се видат и прекрасни примероци на тела во нивните млади години, иако навистина ретки; сепак, беше место наменето за старци. Палета од бои во очите, носовите, лицата и облеката, дури и во коските, но, бидејќи сите ја имаат истата заедничка желба да умрат, престануваш да ги разликуваш по некое време досадување. Овде времето не се движи како во нормалниот свет полн со автомобили и авиони, туку трча, претрчува и во еден момент застанува за да те залаже дека си дошол до крајот за повторно да тргне. И тоа го учиш брзо, затоа што во реалноста немаш време за губење. Храната е просечна, никој не се труди да им го разубави животот на оние

што не сакаат да живеат, па на моменти размислував дека намерно готват без сол за да нè мотивираат да се убиеме побрзо, но таа теорија ми пропадна штом се сетив дека не е поминат првиот месец. Изгледа, вкусовите отапуваат како и сè останато штом почнеш неповратно да старееш.

Додека седев крај прозорецот и го гледав црнилото над падината, сретнав една девојка, не, не претерувам, беше девојка, само што наполнила 30 години, зборуваше за некоја војна и за тоа како ја изгубила едната рака, но не можев да се солидаризирам, јас веќе одамна бев неспособен да одам, и пред да помислите дека таа дијагноза се должи на староста, ќе ве демантирам, беше резултат на психолошка траума на која никогаш не можев да се сетам. Како и да е, девојката беше убаво, мило суштество, толку напатено, што очите ѝ беа црни вдлабнатини и ме потсетуваа на глетката од прозорецот, само затоа и ја спомнувам сега, заради споредба со долината. Зборуваше некое време сама со себе, а мислеше дека зборува со мене, и потоа си замина така како што дојде, тивко и гласно во исто време.

Во Корангал не се гледа благонаклонето на комуникацијата меѓу гостите, крајно, не беше тоа обичен хотел во кој луѓето доаѓаат да се дружат и да имаат секс кога се пијани. Кога им соопштив на оние малку пријатели што ми беа останале дека ќе дојдам овде, беа пресреќни за мене, иако не изгледаа така. Додека ме молеа да размислам, можев да им видам во очите дека ѝ се радуваат или на мојата храброст во одлуката или на моето конечно отсуство. Тој заклучок од средбата со нив само ме охрабри да дојдам и да побарам соба со каков-таков поглед, за да имам во што да гледам кога ќе дојде време.

Јас отсекогаш сум бил обичен човек, никогаш спектакуларен во ниту едно поле од животот, па затоа уживав со сладострастие во овој мој конечен крај, малку поневообичаен од крајот на останатите. Затоа што, за разлика од нив, го одбрав местото и последниот поглед, бев во ултимативна контрола, а тоа вреди многу повеќе од еден месец во руиниран хотел во долина со либерални правила.

Сепак, да не се лажеме, Корангал е посебен, многу попосебен од останатите.

Овде важи едно старо, исконско правило: штом земеш соба во хотелите во Корангал, никогаш нема да си заминеш. Имаат изградено и посебни простории за урните, што ги викаат гробишта, за нас, старците, кои умираме овде, во овие меки, топли, симитски кревети.